

שאלות חזרה

במשניות "ראש השנה"

עריכה בס"ד:

מאיר גרוניך

0527625149

036161654

6161654@GMAIL.COM

שאלות חזרה מסכת ראש השנה פרק א'

משנה א:

1. א) באיזה תאריך חל ראש השנה "למלכים", ב) לאיזה מלכים מתחילים למנות שנה חדשה באחד בניסן, ב) לגבי איזה דבר משנה לנו מתי חל ראש השנה למלכים, (רגילים למנות ולכתוב בשטרות את מנין שנות המלך – משום שלום מלכות, וממילא משנה לנו מתי מתחילה שנה חדשה למלכות המלך כדי לדעת איזו שנה היא למלכות המלך ולכתוב אותה בשטר [לא הרחבנו]) ג) מלך ישראל התחיל למלוך באחד באדר: מאחד בניסן שלאחר מכן (ועד אחד בניסן הבא) – מה יכתבו בשטר - איזו שנה היא למלכות המלך, ד) ומאחד בניסן השני (שלאחר 13 חודש) מה יכתבו בשטר - איזו שנה היא למלכות המלך?
2. אדם שנדר שעליו להקריב קרבן, באיזה זמן יש לו מצוות "עשה" להקריב את הקרבן? (חובה עליו להביא את הקרבן בחג הקרוב שהוא אחד משלושת הרגלים)
3. אדם שלא הקריב את הקרבן שהוא נדר להקריב: באיזה מקרה הוא יעבור על לאו של "בל תאחר": א) לפי התנא של המשנה שלנו, (כשיעברו שלושה רגלים לפי הסדר: "פסח", "שבועות", "סוכות", והוא לא הביא את נדרו) ב) לפי איך שנפסק להלכה? (שלושה רגלים אפילו לא כסדרן)
4. אדם נדר להקריב קרבן בראש חודש "סיון" ועבר: 1) חג "שבועות", 2) חג "סוכות", 3) חג "פסח", 4) חג "שבועות", 5) חג "סוכות": מתי הוא עבר על לאו של "בל תאחר": א) לפי התנא של המשנה שלנו, ומדוע, ב) לפי מה שנפסק להלכה, ומדוע?
5. מה הפירוש "באחד בניסן ראש השנה - לרגלים"?
6. א) באיזה תאריך חל ראש השנה "למעשר בהמה": 1) לת"ק, 2) לרבי אלעזר ורבי שמעון, ב) נולדו לאדם 5 כבשים בשנה אחת ו - 5 כבשים בשנה שלאחר מכן: האם הוא חייב לעשר אותם במעשר בהמה, ומדוע, ג) נולדו לאדם 10 כבשים בשנה אחת ו - 10 כבשים בשנה שלאחר מכן: באיזו צורה עליו לעשר מהם את מעשר הבהמה, ד) ממילא סכמ, לגבי אלו שני דברים משנה לנו מתי חל ראש השנה ל"מעשר בהמה"?
7. "לשנים": א) באיזה תאריך חל ראש השנה למלך "גוי", ב) לגבי איזה דבר משנה לנו מתי חל ראש השנה למלכים, (רגילים למנות ולכתוב בשטרות את מנין שנות המלך – משום שלום מלכות וממילא משנה לנו מתי מתחילה שנה חדשה למלכות המלך כדי שנדע איזו שנה היא למלכות המלך ולכתוב אותה בשטר [לא הרחבנו]) ג) מלך "גוי" התחיל למלוך באחד באלול: מאחד בתשרי שלאחר מכן (ועד אחד בתשרי הבא) – מה יכתבו בשטר - איזו שנה היא למלכות המלך, ד) ומאחד בתשרי השני (שלאחר 13 חודש) מה יכתבו בשטר - איזו שנה היא למלכות המלך?
8. א) מתי מתחילה שנת השמיטה ומה אסור לעשות בשנת השמיטה, ב) מתי מתחילה שנת "היובל" ואיזה דינים יש בה? (שביתת קרקעות, שחרור עבדים וחזרת קרקעות ביום כיפור לבעליהן [חלק מדיני היובל])

9. "לנטיעה": (א) הסבר מהו איסור "ערלה", (ב) מתי מתחילה שנה חדשה לנטיעה לגבי "ערלה", (ראש השנה לנטיעה) (ג) כדי שבאחד בתשרי נתחיל למנות לנטיעה שנה שניה משנות הערלה: עד

איזה תאריך הוא צריך לנטוע את העץ, ומדוע?

10. "ולירקות": (א) מתי הוא ראש השנה "לירקות", (ב) לגבי איזה דבר משנה לנו מתי הוא ראש השנה לירקות, ("אין תורמין מן הירק שנקט לפני ר"ה על הירק הנלקט לאחר ר"ה": כשמפרישים תרומה, יש את הירק שהוא זה שנהפך להיות תרומה ויש את הירקות שעליהן מופרשת התרומה. ואסור שהירק שנהפך להיות תרומה, יהיה ירק שנקט לפני ר"ה, ואילו הירקות שעליהן מפרישים את התרומה, יהיו ירקות שנקטו לאחר ר"ה. [ובעצם הירק של התרומה, שייך לגבי דיני תרומה לשנה אחת ואילו הירקות שעליהן מופרשת התרומה, שייכים לגבי דיני תרומה לשנה אחרת]) (ג) מה קובע האם הירקות נקראים שייכים לשנה מסוימת? (האם באיזו שנה הם גדלו, או האם באיזו שנה הם נלקטו?)

11. "לאילן": (א) מתי הוא ראש השנה "לאילנות", (ב) לגבי איזה דבר משנה לנו מתי חל ראש השנה לאילנות, (שלא מעשרין מפרי שחנט לפני ראש השנה לאילנות, על פירות שחנטו לפני ראש השנה לאילנות, וכן להיפך. בהפרשת תרומה למשל, לוקחים פרי ועושים אותו תרומה על שאר הפירות ואי אפשר שהפרי שעושים אותו תרומה יהיה פרי שחנט לפני ראש השנה לאילנות ואילו הפירות שעליהן מפרישים את התרומה יהיו פירות שחנטו לאחר ראש השנה לאילנות. [את ההבדל השני שמובא ברע"ב לא הסברנו]) (ג) מה קובע האם הפירות נקראים שייכים לשנה מסוימת? (האם באיזו שנה הם גדלו, האם באיזו שנה הם נלקטו, או האם באיזו שנה הם "חנטו"?)

12. (א) כמה "ראשי שנים" יש, (ב) מה הפירוש "ראשי שנים"? (בדברים המנויים במשנה ישנם דברים שלגבי הלכות מסוימות יש בהן תקופה של שנה, והשאלה היא מתי מתחילה השנה. ולמשל לגבי "מעשר בהמה" אם נולדו לו עשר בהמות במשך שנה אחת, יש חובה לעשרן, והשנה היא: לת"ק, מא' באלול עד א' באלול בשנה הבאה ולר"א ור"ש השנה היא מא' בתשרי ועד א' בתשרי בשנה הבאה)

משנה ב':

1. (1) מתי הקב"ה דן על "התבואה", (2) מהי הראיה שה' דן על התבואה בפסח, (3) תן דוגמא איזה דבר ה' דן לגבי התבואה?
2. (1) מתי הקב"ה דן על "פירות האילן", (2) מהי הראיה שה' דן על פירות האילן בחג השבועות, (3) תן דוגמא איזה דבר ה' דן לגבי פירות האילן?
3. (1) מתי הקב"ה דן על "המים", (2) מהי הראיה שה' דן על המים בחג הסוכות, (3) תן דוגמא איזה דבר ה' דן לגבי המים?
4. (א) את מי הקב"ה דן בראש השנה, (ב) מה הפירוש כל באי העולם עוברין לפניו "כבני מרון"?
5. הסבר את הפסוק: "היוצר, יחד ליבם, המבין אל כל מעשיהם"?

קידוש החודש:

1. כמה ימים יש בחודש?
2. לפי מה בי"ד קובעים אם חודש יהיה 29 יום או שחודש יהיה 30 יום? (הירח חשוכה ואינה נראית בערך בשני הימים האחרונים של החודש. הירח יכולה להיראות מחדש מיום העשרים ותשעה לאחר השקיעה, ולפעמים היא אינה נראית עד היום השלושים ואחד. וממילא: אם הירח נראית בליל שלושים או

ביום השלושים אפשר לקדש את החודש ביום השלושים, והיום השלושים מתחילת החודש הקודם, נהיה היום הראשון של החודש הבא, וממילא החודש הקודם הוא חודש "חסר" שיש בו רק 29 יום, ואם הירח לא נראתה עד סוף היום השלושים, אז יום השלושים עדיין שייך לחודש הנוכחי, והחודש הבא מתחיל רק ביום ה - 31 של החודש הקודם, וממילא החודש הקודם הוא חודש "מעובר" שיש בו 30 יום)

3. אם ראו את הירח ביום ה - 30, מתי אמור להיות ר"ח (בתנאי שב"ד גם יקדשו את החודש ביום ה - 30)?

4. אם לא ראו את הירח ביום ה - 30: מתי יהיה ראש חודש?

5. (א) מתי מקדשים את החודש על פי הירח, (ב) ומתי לא מקדשים את החודש על פי הירח? (במקרה שראש חודש הוא ביום ה - 31 של החודש הקודם, שאז ראש חודש הוא לא בגלל ראיית הירח ביום ה - 31, אלא בגלל שאם ראש חודש הוא לא ביום ה - 30 ממילא ראש חודש הוא ביום ה - 31)

משנה ג:

1. באיזה חודשים בית דין שולחים שליחים לחוץ לארץ, להודיע מתי היה ראש חודש?
2. מהו החודש שבית דין שולחים בו שליחים לחוץ לארץ, רק בזמן שבית המקדש היה קיים, ומדוע?
3. מהו החודש שבית דין אינם שולחים בו שליחים לחוץ לארץ, בזמן שבית המקדש היה קיים, ומדוע? (אב. שהרי אין תענית ת"ב בזמן שבית המקדש היה קיים)
4. מדוע בית דין שולח שליחים רק בחודשים האלו ולא בכל החדשים?
5. מדוע בית דין לא שולחים שליחים להודיע מתי ראש חודש סיון, כדי שידעו מתי חל חג השבועות? (היות ולחג השבועות אין תאריך קבוע, אלא סופרים 50 יום מהיום השני של פסח, וביום החמישים חל חג השבועות, ולכן זה לא משנה לנו מתי ראש חודש סיון כדי לדעת מתי חל חג השבועות)
6. מדוע שולחים שליחים להודיע מתי חל ראש חודש אלול, כדי שידעו בחוץ לארץ מתי חל ראש השנה, והרי ראש השנה הוא בחודש "תשרי" ולא בחודש אלול?
7. מדוע ב"ד שולחים שליחים להודיע מתי היה א' בתשרי ("ראש השנה") - והרי כבר נהגו את "ראש השנה" ואפשר לעשות לפי זה חשבון מתי חלים יום כיפור, סוכות, ושמיני עצרת?
8. האם שליחי בית דין יכולים "לחלל שבת" כדי ללכת ולהודיע במקומות הרחוקים מתי היה ראש חודש?

משנה ד:

1. מה היה התפקיד של: (א) השליחים, (ב) העדים?
2. במקרה שראו את הירח ביום השלושים: האם נהיה ראש חודש ביום השלושים - גם במקרה שב"ד לא יקדשו בו את החודש (שאב ב"ד לא יאמר "מקודש")?
3. במקרה שראו את הירח ביום השלושים - למשל כבר בליל שלושים: האם שליחי ב"ד ייצאו להודיע לגולה שר"ח הוא ביום השלושים - עוד לפני שב"ד קידשו את החודש, בגלל שראו בו את הלבנה ובד"כ ב"ד יקדשו בו את החודש (והסיבה שעדיף שהם ייצאו בזמן הנ"ל, היא היות וככל שהשליחים ייצאו יותר מוקדם להודיע שר"ח הוא ביום השלושים כך הם יספיקו להגיע למקומות יותר רחוקים ולהודיע להם מתי ר"ח) או שהשליחים ייצאו להודיע שר"ח הוא ביום השלושים - רק לאחר שב"ד קידשו את החודש (היות ויש סיכוי קטן שב"ד לא יקדשו בסוף את החודש ביום השלושים, על - אף שראו בו את הלבנה וממילא ר"ח לא יהיה ביום השלושים, ונמצא שאם השליחים ייצאו עוד לפני שב"ד קידשו את החודש, הם יודיעו לגולה בטעות שב"ד קידשו את

החודש ביום השלושים ותצא תקלה שהם ינהגו את המאורע שיש באותו החודש בתאריך הלא נכון): 1) בחודשים: ניסן ותשרי, 2) בחודשים: אב, אלול, כסליו ואדר ? (הדין הוא: בניסן ותשרי שיש בהם חגים מדאורייתא, השליחים יוצאים רק לאחר שבית דין קידשו את החודש [כדי שהם ידעו בוודאות שב"ד קידשו את החודש ולא תצא תקלה שבמקרה שבסוף ב"ד לא קידשו את החודש ביום השלושים אלא ביום השלושים ואחד, נמצא שבגללם ינהגו בגולה חג מדאורייתא בתאריך לא נכון], ובארבעת החודשים שאין בהם חגים מדאורייתא, הם יוצאים מיד כשראו את הירח)

4. במשנה כתוב שרק בחודש "ניסן" ובחודש "תשרי" שלחו שליחים לסוריא להודיע להם מתי ראש חודש, והרי במשנה הקודמת כתוב שבששה חודשים השלוחין יוצאין ? (באמת השלוחין יוצאין בששה חודשים, רק ההבדל בין ניסן ותשרי לארבעת החודשים האחרים הוא - מתי השלוחין יוצאין: בניסן ותשרי שיש בהם חגים מדאורייתא, השליחים יוצאים רק לאחר שבית דין קידשו את החודש [כדי שהם ידעו בוודאות שב"ד קידשו את החודש ולא תצא תקלה שבמקרה שבסוף ב"ד לא קידשו את החודש ביום השלושים אלא ביום השלושים ואחד, נמצא שבגללם ינהגו בגולה חג מדאורייתא בתאריך לא נכון], ובארבעת החודשים שאין בהם חגים מדאורייתא, הם יוצאים מיד כשראו את הירח. וזו כוונת המשנה "על ניסן ועל תשרי שבהן השלוחין יוצאין לסוריא" והכוונה היא שבחודשים אלו השליחים יוצאים רק לאחר שב"ד קידשו את החודש והטעם הוא היות ובהם כאמור יש חגים "מדאורייתא" וממילא זהו סימן שישנה חשיבות במקרה שראו את הלבנה ביום השלושים, לקבוע בהם את ראש חודש ביום השלושים, כדי שהמועדים שיש בהם, יהיו בזמנם, ולכן חכמים התירו בהם לעדים "לחלל שבת" כדי ללכת ולהעיד שהם ראו את הירח ביום השלושים)

5. באיזה חודשים מותר לעדים לחלל את השבת וללכת להעיד עדות החודש: א) מדאורייתא, ב) מדרבנן (וגם מדאורייתא), כשבית המקדש היה קיים, ומדוע, ג) מדרבנן, כשבית המקדש נחרב, ומדוע דווקא בחודשים אלו ?

משנה ה':

1. במקרה שהירח נראית "בעליל" – היכן נמצאת הירח ברקיע ?
2. כשרואים את הירח באופן ברור (בעליל), האם מותר לעדים לחלל שבת כדי ללכת ולהעיד עדות החודש: א) לת"ק (ב) ולר' יוסי ?
3. כשרואים את הירח באופן ברור: א) מדוע לר' יוסי אסור לחלל שבת כדי להגיע לירושלים להעיד עדות החודש, ב) ומדוע לת"ק מותר ? (ת"ק חשש שמא תהיה סיבה שבגללה לא יראו את הירח בירושלים)
4. א) במקרה שהירח איננו נראית בעליל, האם מותר לעדים לחלל שבת כדי ללכת ולהעיד עדות החודש: לת"ק ולר' יוסי, ב) מדוע במקרה שהירח איננו נראית בעליל, מותר לכו"ע לעדים לחלל את השבת לצורך עדות החודש ?
5. במקרה שהירח איננו נראית "בעליל" – היכן נמצאת הירח ברקיע ?

משנה ו':

1. מדוע רבי עקיבא עיכב את העדים בלוד ולא נתן להם לחלל את השבת ולהמשיך לירושלים ? (היות והוא ראה שהיו כבר עדים שהלכו מלוד ליבנה כדי להעיד את עדות החודש ודי בעדותן של אלו שכבר הלכו ליבנה כדי שב"ד יקדשו את החודש וממילא אין צורך שהעדים שנמצאים כעת בלוד, יחללו שבת וילכו ליבנה לעדות החודש [בדרך כלל עדים שיוצאים להעיד את עדות החודש, לא יודעים אחד מהשני ואין להם ידיעה האם יצאו כבר עדים להעיד את עדות החודש] וממילא יהיה מיותר שהם יחללו שבת וילכו להעיד את עדות

החודש] ולכן מותר לכל אחד שראה את הלבנה לחלל שבת וללכת ולהעיד את עדות החודש, אמנם כאן, שהעדים עברו דרך לוד ור"ע ידע שכבר יצאו עדים מלוד ליבנה להעיד את עדות החודש, ממילא הוא סבר שאסור לעדים שנמצאים כעת בלוד לחלל שבת, כדי ללכת ולהעיד את עדות החודש, ולכן הוא עיכבם בלוד) .2 מדוע סבר רבן גמליאל, שרבי עקיבא לא עשה טוב בכך שהוא עיכב את העדים בלוד? ("נמצאת מכשילן לעתיד לבוא": אם עלינו לעכב את העדים מלחלל שבת, ללכת ולהעיד את עדות החודש - במקרה שכבר הלכו לפני כן עדים להעיד את עדות החודש, ממילא יהיו עדים שימנעו מללכת להעיד את עדות החודש, היות והם יאמרו, שמא יצאו כבר עדים לפנינו להעיד את עדות החודש וחכמי המקומות שנעבור דרכם בדרך, בשבת, יעכבו אותנו מלהמשיך בדרכנו [כדי למנוע מאתנו לחלל שבת שלא לצורך] ושמא העדים הללו ימנעו מלצאת להעיד בחודש שבו רק הם יהיו העדים שראו את הירח, ולכן לדעת ר"ג אין לעכב את העדים – גם במקרה שהלכו כבר עדים לפניהם, להעיד את עדות החודש [ע"פ תפא"י])

משנה ז':

1. האם קרובים יכולים להיות עדים ביחד, בעדויות אחרות חוץ מעדות החודש?
2. האם עדים שמעידים בעדויות אחרות לא בעדות החודש, צריכים להיות "מיוחסים" (מזרע ישראל - לא גרים או עבדים משוחררים)? (בשאר העדויות העדים אינם צריכים להיות "מיוחסים")
3. כתוב בתורה "וידבר ה' אל משה ואהרן ... החודש הזה לכם" ולומדים מפסוק זה שהמעשה של קידוש החודש יעשה על ידי אלו שדומים למשה ואהרן: (או הבית דין יהיו דומים למשה ואהרן, שבית דין שמקדשים את החודש יהיו הגדולים שבדיינים – סנהדרין גדולה, כמו משה ואהרן, או שהעדים שעל ידם מקדשים את החודש יהיו דומים למשה ואהרן, שהם צריכים להיות "מיוחסים", והם יכולים להיות "קרובים", כמו משה ואהרן שהיו "מיוחסים" והיו גם "קרובים" אחד לשני)
- א) לת"ק, מי דומה בקידוש החודש למשה ואהרן, (הב"ד - שבית דין שמקדשים את החודש יהיו הגדולים שבדיינים – סנהדרין גדולה, כמו משה ואהרן) ב) מי לא דומה בקידוש החודש למשה ואהרן, (העדים – שהעדים לא יכולים להיות "קרובים" והם אינם דומים למשה ואהרן שהיו "קרובים", והם גם אינם צריכים להיות "מיוחסים" והם אינם דומים למשה ואהרן שהיו "מיוחסים" ג) וממילא לת"ק, האם העדים בעדות החודש יכולים להיות "קרובים", ד) והאם הם צריכים להיות "מיוחסים"? (אסור שיהיו "קרובים" והם אינם צריכים להיות "מיוחסים", היות ולא מדמים את העדים של קידוש החודש למשה ואהרן, וממילא העדים של עדות החודש אינם שונים מעדים בעדויות אחרות, "שקרובים" פסולים בהם, והם אינם צריכים להיות "מיוחסים")
4. א) לר"ש, מי דומה בעדות החודש למשה ואהרן? (העדים) ב) וממילא, האם העדים בעדות החודש יכולים להיות "קרובים", (כ) ג) והאם הם צריכים להיות "מיוחסים"? (כ)
5. סכום: לת"ק ולר"ש, האם העדים בעדות החודש יכולים להיות "קרובים", והאם הם צריכים להיות "מיוחסים"? (יש סימן: כל אחד מהתנאים מיקל בדבר אחד ומחמיר בדבר אחד. לת"ק: קרובים – פסולים [חומרא], והעדים לא צריכים להיות "מיוחסים" [קולא]. לר"ש: קרובים – כשרים [קולא], וחובה שהם יהיו "מיוחסים" [חומרא])
6. א) לת"ק ש"קרובים" פסולים לעדות החודש, האם אבא ובן שראו את החודש יכולים שניהם לחלל את השבת וללכת להעיד את עדות החודש – על אף שנקבל רק אחד מהם לעדות החודש, ב) מדוע לת"ק אבא ובן מחללים שבת והולכים להעיד את עדות החודש, הרי רק אחד מהם יוכל להעיד את עדות החודש (ואמור להיות הדין שרק לאחד מהם מותר לחלל שבת וללכת להעיד את עדות החודש)?
7. שאילה לחידוד: מדוע אבא ובן שראו את החודש בשבת צריכים לילך להעיד את עדות החודש: 1) לת"ק, ("שאם יפסל אחד מהן יצטרף השני עם אחר") 2) לר"ש? (היות ולר"ש "קרובים" כשרים להעיד ביחד את עדות החודש וממילא אבא ובן ילכו להעיד היות ונקבל את שניהם לעדות החודש)
8. כשטוביה הרופא, בנו ועבדו משוחרר ראו את הירח בירושלים: א) את מי משלושתם קיבלו "הכהנים" לעדות החודש, ב) את מי משלושתם קיבלו ה"בית דין" לעדות החודש?

9. (א) מדוע הכהנים אמרו שהעבד "פסול" להעיד את עדות החודש, (ב) מדוע הכהנים קיבלו את טוביה הרופא ואת הבן שלו להעיד ביחד את עדות החודש, והרי הם "קרובים" אחד לשני? (הכהנים סברו כר"ש שעדים של "עדות החודש" צריכים להיות "מיוחסים" ולכן הם פסלו את העבד, והם גם סברו שהעדים של "עדות החודש" יכולים להיות "קרובים" ולכן הם קיבלו את טוביה הרופא ואת בנו להעיד את עדות החודש ביחד - אפילו שהם היו קרובים)
10. (א) מדוע ה"בית דין" קיבלו את "עבדו המשוחרר" של טוביה לעדות החודש, (היות והם סברו שהעדים של עדות החודש צריכים להיות "מיוחסים") (ב) ומדוע הם פסלו את טוביה הרופא ואת בנו לעדות החודש?

משנה ח':

1. משחק בקוביא אמר לחבירו: "אם אני אפסיד במשחק אני אשלם לך כסף". (א) מדוע הוא מוכן להבטיח לחבר כסף במקרה שהוא יפסיד במשחק, (היות והוא סומך על כך שהוא ינצח במשחק וממילא הוא בטוח שהוא לא יצטרך לשלם לחבירו את הכסף - שהוא הבטיח שהוא ישלם לו במקרה שהוא יפסיד) (ב) ממילא, ההבטחה לשלם לחברו כסף במקרה שהוא יפסיד, האם היא הייתה בלב שלם, (לא) (ג) כשהוא הפסיד במשחק: האם הוא צריך לשלם לחברו את הכסף, שהוא הבטיח שהוא ישלם לו במקרה שהוא יפסיד, ומדוע? (לא). היות ורבנן אמרו שהבטחה זו נקראת "אסמכתא" [שהבן אדם שהבטיח "סומך" על כך שהוא לא יצטרך במציאות לשלם את מה שהוא הבטיח] והיות והוא לא התכוון ברצינות להתחייב לשלם במקרה שהוא "יפסיד", ממילא לאחר שהוא הפסיד, הוא אינו חייב לשלם את הכסף שהוא התחייב להביא לחברו - לאחר ההפסד) (ד) במקרה שהוא הפסיד במשחק והוא שילם מרצונו את הכסף למי שניצח אותו במשחק: האם לפי ההלכה הוא היה צריך לשלם למנצח את הכסף - וממילא האם הכסף שנמצא כעת אצל המנצח, שייך לו לפי ההלכה, או שהכסף נמצא אצלו בגזילה?
2. מדוע אסור לשחק בקוביא? (היות ולפי ההלכה המפסיד לא צריך לשלם למי שניצח אותו את הכסף וממילא המנצח שמשאיר אצלו את הכסף נחשב "לגזלן" מדרבנן)
3. מדוע "משחק בקוביא" פסול לעדות החודש? (היות והוא משחק בקוביא אפילו שרבנן אסרו עליו לעשות זאת, והסיבה שהוא עובר על איסור דרבנן היא בגלל שהוא רוצה להרוויח כסף וזה מראה שבשביל להרוויח כסף הוא יהיה מוכן לעבור על ההלכה, וממילא רבנן חששו שהוא יעבור עבירה ויסיים להעיד "עדות שקר" בשביל להרוויח כסף ולכן הם פסלו אותו לעדות)
4. מדוע "מפריחי יונים" פסולים לעדות? (כנ"ל לגבי "משחק בקוביא", היות ושניהם מרוויחים כסף באמצעות משחק של מנצח ומפסיד והם מוכנים להרוויח כסף אפילו אם הם יצטרכו בשביל כך לעבור עבירה וממילא רבנן חששו שהם יסכימו לעבור עבירה ולהעיד "עדות שקר" בשביל להרוויח כסף ולכן הם פסלו אותם לעדות)
5. מדוע "מלוי בריבית" ו"סוחרי שביעית" פסולים לעדות? (כנ"ל. היות והם עוברים עבירות כדי להרוויח כסף, ממילא רבנן חששו שהם יסכימו להעיד "עדות שקר" בשביל להרוויח כסף ולכן הם פסלו אותם לעדות)
6. (א) האם "עבדים" פסולים לעדות, "מדאורייתא" או "מדרבנן", (ב) משחקים בקוביא, מלוי בריבית, מפריחי יונים, וסוחרי שביעית, האם הם פסולים לעדות, "מדאורייתא" או "מדרבנן"? (מדרבנן)
7. באיזו עדות אשה כשירה להעיד - אפילו שהיא פסולה לעדות בשאר העדויות שבתורה?

8. באיזה מקרה משחקים בקוביא, מלוי בריבית, מפריחי יונים, סוחר שביעית, כן יכולים להיות עדים ולהעיד, ומדוע? (להעיד לאשה שבעלה מת. ורבנן הקילו שהם כשרים להעיד על כך, כדי שהאישה לא תישאר עגונה)

משנה ט:

1. הבא ארבע דוגמאות לחילול שבת שהותר לעדים של עדות החודש לעשותם?
2. (א) האם מותר לאנשים אחרים לחלל שבת כדי שהעדים יוכלו ללכת ולהעיד את עדות החודש, (ב) הבא הוכחה לכך מהמשנה!
3. מהו חילול השבת שיש בו: (א) הולכת העד החולה על החמור, (אסור לשאת חולה על חמור בשבת ברה"ר [מלאכת "מחמר"]) (ב) בנשיאת העד החולה "במיטה", בנשיאת "מקלות" להגן על העדים ובנשיאת "מזון" כדי שיהיה לעדים מה לאכול בדרך? (נשיאת משא 4 אמות ברה"ר והוצאתו מרשות לרשות)
4. (א) מתי ר"ח נעשה על פי "עדים" ומתי ר"ח נעשה שלא ע"פ עדים, (ב) כשמקדשים את החודש ביום ה - 30 ע"פ ראיית העדים, באיזה זמן העדים יכולים לראות את הירח, (בתחילת ליל 30 [ובנוסף הירח יכולה להראות גם ב - 29 בחודש לפני השקיעה]) (ג) כשמקדשים את החודש ביום ה - 30 ע"פ ראיית העדים, עד איזה זמן ביום ה - 30, ב"ד יכולים לקדש את החודש, (ד) במקרה שלא באו עדים להעיד ביום ה - 30 על ראיית הלבנה וממילא ב"ד לא קידשו את החודש ביום ה - 30, מתי כן יהיה ר"ח?
5. (א) ממילא: עדים שראו את הלבנה "בשבת" שחלה ביום ה-30 והם גרים במרחק של יומיים הליכה מירושלים, במקרה שהם יחללו שבת והם ילכו בשבת לירושלים להעיד את עדות החודש, מתי הם יגיעו לירושלים: ביום ה - 30 או לאחר היום ה - 30, (ב) אם הם יגיעו לירושלים לאחר היום ה - 30 ואין לב"ד צורך בעדות החודש שלהם, ממילא האם זה שהם "חיללו שבת" כדי ללכת לירושלים ולהעיד גרם שיקדשו את החודש ביום ה - 30?
6. ממילא הסבר מדוע אסור לעדים לחלל שבת כדי להעיד עדות החודש, כשייקח להם להגיע לירושלים שני ימים? (העדויות של העדים שראו את הלבנה תגרום לקידוש החודש, רק אם הם יעידו ביום השלוש על ראיית הלבנה, שכך ב"ד יקדשו בגללם את היום השלושים לראש חודש [קידוש החודש ביום השלוש הוא על פי ראיית העדים, ואם אין עדות על היום השלושים, ראש חודש נהיה ביום השלושים ואחד - לא על פי ראיית העדים] ואם ייקח להם להגיע לירושלים שני ימים, ממילא הם יגיעו לירושלים לאחר היום השלוש ואז עדותם מיותרת שהרי ר"ח יהיה ביום ה - 31 ללא צורך בעדותם, ולכן לא הותר להם לחלל שבת במקרה זה, היות ועדותם לא תעזור לקידוש החודש)
7. מדוע מותר לעדים לחלל שבת כדי להעיד עדות החודש, כשייקח להם להגיע לירושלים "לילה ויום"?
8. (א) כשהמשנה התירה לעדים לחלל שבת וללכת לירושלים להעיד את עדות החודש במקרה שהם גרים מרחק של "לילה ויום" מירושלים, מה מדובר, באיזה זמן ביום ה - 30 הם ראו את הלבנה והסבר מדוע? (מדובר שהם ראו את הלבנה בתחילת ליל שבת שאז אם הם ילכו בלילה וביום [ליל שבת ויום השבת] לירושלים, הם יספיקו להגיע לפני סוף היום ה - 30 לירושלים והם גם יספיקו להעיד את עדות החודש - עוד לפני סוף היום ה - 30 וב"ד גם יספיקו לקבל את עדותם ויקדשו את היום ה - 30, וממילא יוצא שעדותם הועילה לקידוש החודש ולכן הותר להם במקרה זה לחלל שבת) (ב) ובמקרה שהעדים ראו

את הירח בבוקר של שבת (שחלה ביום ה – 30), מהו המרחק שיהיה בין המקום שבו העדים נמצאים, לבין ירושלים, כדי שיהיה מותר אז לעדים לחלל שבת וללכת לירושלים להעיד את עדות החודש והסבר מדוע ?

9. מאיזה פסוק נלמד שמותר לעדים "לחלל שבת" כדי ללכת להעיד את עדות החודש ?

שאלות חזרה מסכת "ראש השנה" פרק ב'

משנה א'

1. א) בהתחלה, ממי היו מקבלים את עדות החודש, ב) איזו תקנה תקנו – מי יכולים בלבד להיות עדים, בעדות חודש, ג) מדוע תקנו שרק עדים שמוכרים לנו שהם נאמנים (שהם לא מהמינים), יוכלו להעיד את עדות החודש, ד) מה עושים במקרה שהעדים שראו את החודש הם נאמנים (שהם לא מהמינים), אמנם הם לא מוכרים לב"ד הגדול שהם לא מהמינים?

משנה ב'

- בתחילה, איך היו מודיעים לאנשים שגרו בגולה, האם ב"ד קדשו את החודש ביום השלושים או לא?
- מתי השיאו משואות: האם בזמן שב"ד קדשו את החודש ביום "השלושים" או האם בזמן שב"ד קדשו את החודש ביום "השלושים ואחד"? (השיאו משואות רק במקרה שב"ד קדשו את החודש ביום השלושים. [ואז היו משיאין את המשואות במוצאי היום השלושים שהוא ליל יום השלושים ואחד]. ובמקרה שלא היו משיאים משואות במוצאי יום השלושים ידעו בגולה שראש חודש הוא ביום השלושים ואחד [ולא השיאו משואות להודיע על כך שר"ח הוא ביום ה – 31])
- במקרה שב"ד קדשו את החודש ביום "השלושים" מתי היו משיאין את המשואות? (במוצאי היום השלושים שהוא ליל יום השלושים ואחד)
- ובמקרה שר"ח היה ביום ה – 31, איך ידעו בגולה שר"ח הוא ביום ה – 31? (ע"י שלא השיאו משואות בליל שלשים, עם ישראל הבינו שר"ח לא היה ביום השלושים וממילא ר"ח יהיה ביום ה – 31)
- א) מדוע הפסיקו להשיא משואות כדי להודיע לגולה מתי ב"ד קדשו את החודש, ב) בחודש שבו השיאו הכותים משואות, האם ר"ח היה ביום ה – 30 או ביום השלושים ואחד, ג) אם ר"ח לא היה ביום השלושים אלא ר"ח היה ביום השלושים ואחד, האם הסנהדרין ציוו להשיא משואות בליל שלשים ואחד, ד) ובאיזה לילה (ליל 30 או ליל 31), הכותים השיאו את המשואות כדי להטעות את עם ישראל, ה) ובמה הם הטעו את עם ישראל?
- לאחר שהכותים השיאו משואות, באיזו צורה התחילו להודיע לאנשי הגולה מתי ב"ד קדשו את החודש?

משנה ג'

- תאר ממה הייתה עשויה המשואה והסבר מדוע היא הייתה עשויה מחומרים אלו?
- א) היכן היה עומד האדם שהשיא את המשואה, ומדוע, ב) ובאיזו צורה הוא היה משיא את המשואה?
- עד מתי היה משיא את המשואה האדם שעמד בראש ההר: הראשון, השני, השלישי והרביעי?

משנה ד'

- מהן שמות ההרים שבהם היו משיאין את המשואות?
- א) עד מתי היה משיא את המשואה האדם שעמד בבית בלתי, ב) מה היו עושים אנשי בבל כשהם ראו את המשואה שמאירה מבית בלתי?

משנה ה'

- א) היכן היו מתאספים העדים שבאו להעיד את עדות החודש והיכן ב"ד היו בודקים אותם, ב) איזה דבר ב"ד היו עושים לעדים כדי שהם ירצו להמשיך לבוא ולהעיד את עדות החודש?

2. אדם שיצא מחוץ לתחום ב"מזיד", להיכן מותר לו ללכת: א) כשהוא נמצא במקום מוקף בגדר, ב) כשהוא נמצא במקום שאינו מוקף בגדר? (בשתי המקומות הנ"ל מותר לו ללכת רק "ארבע אמות")
3. אדם שיצא מחוץ לתחום ב"שוגג" או ב"אונס" (או "בראשונה" במקרה שהוא יצא מחוץ לתחום לצורך "מצוה" שהיה מותר לו לצאת בגללה "מחוץ לתחום"): היכן מותר לו ללכת: א) כשהוא נמצא במקום "מוקף בגדר", (בכל השטח המוקף) ב) כשהוא נמצא במקום "שאינו מוקף בגדר"? (רק "ארבע אמות")
4. ממילא, העדים שיצאו בהיתר מתחום שבת כדי ללכת להעיד את "עדות החודש" והם היו "בבית יעזק" שהייתה מוקפת בגדר: בראשונה, היכן היה מותר להם ללכת ולהיכן היה אסור להם ללכת? (היה מותר להם ללכת בכל השטח של בית יעזק היות והיא הייתה מוקפת בגדר והיה אסור להם לצאת ממנה אל תוך ירושלים היות ובאותה התקופה ירושלים לא הייתה מוקפת בחומה [היות והיוונים עשו פרצות בחומה] וממילא אסור היה לעדים ללכת בה)
5. איזו תקנה תיקן רבן גמליאל – להיכן הוא התיר לעדים ללכת, ומדוע? (רבן גמליאל התיר להם ללכת בכל העיר ירושלים ומחוצה לה אלפיים אמה, כמו שאנשי ירושלים היו יכולים ללכת [אנשי העיר יכולים ללכת בכל העיר ומחוצה לה אלפיים אמה, אפילו אם העיר לא מוקפת בחומה] והסיבה לתקנת ר"ג הייתה היות ואם העדים לא יוכלו לצאת מבית יעזק, הם לא ירצו לבוא בפעם הבאה לבוא ולהעיד, ויש לנו ענין שיבואו עדים להעיד את עדות החודש, כדי שנוכל לקדש את החודש במקרה שראו אותה ביום השלושים)
6. לאיזה עוד אנשים התיר רבן גמליאל ללכת את כל העיר ומחוצה לה אלפיים אמה, ומדוע?

משנה ו'

1. א) איזה זוג היה בודקים ראשון, ב) ואיזה עד משני העדים היו בודקין ראשון?
2. הסבר: א) "לפני החמה או לאחר החמה", (האם הצד החשוך – הפגום, של הירח, היה פונה לכיוון החמה ["לפני החמה"] או שהצד המואר של הירח היה לכיוון החמה והצד החשוך היה רחוק מהחמה ["לאחר החמה"])? ב) "לצפונה או לדרומה", ג) "כמה היה גבוה", ד) "ולאין היה נוטה"? (הזווית של הירח משתנית ושאלו אותם מה הייתה הזווית של הירח בזמן שראיתם אותה)
3. כששאלו את העדים האם הלבנה הייתה "לצפונה או לדרומה", ושני העדים אמרו את אותו הדבר שהירח למשל הייתה "לצפונה": א) מתי ב"ד היו מקבלים את עדותן, ב) ומתי ב"ד לא היו מקבלים את עדותן – על אף ששניהם אמרו את אותו הדבר? (אם ב"ד ידעו לפי החשבון שלהם שהלבנה אמורה באותו החודש להיות "לדרומה" של החמה)
4. כששאלו את העדים האם הירח הייתה "לפני החמה או לאחר החמה": באיזה מקרה היו אומרים שהעד העיד עדות שקר, ומדוע?
5. כששאלו את העדים מה היה הגובה של הירח, וכל אחד ענה שהיא הייתה גבוהה גובה אחר: א) באיזה מקרה אומרים שאחד מהם משקר, ומדוע, ב) ובאיזה מקרה אומרים ששניהם דוברי אמת – אפילו שכל אחד מהם ענה שהיא הייתה גבוהה בגובה אחר?
6. לאחר שנמצא ששני העדים אמרו אמת, מה היו עושים לשאר העדים, ומדוע?

משנה ז'

1. איך ראש ב"ד מקדש את החודש, ומה היו עונים העם ששמע אותו?
2. באיזה יום שקידשו בו את החודש, לפי כולם אב בית דין צריך לקדש בו את החודש, ומדוע?
3. במקרה שראש חודש היה ביום השלושים ואחד, האם אב ב"ד צריך לקדש את החודש: 1) לת"ק, 2) לרבי אלעזר ברבי צדוק ומדוע?

משנה ח'

1. (א) באיזו צורה רבן גמליאל היה חוקר את ההדיוטות, (ב) מדוע רבן גמליאל היה מראה להם את הצורות השונות של הלבנה ושואל אותם "הכזה ראית או כזה", והוא לא שאל אותם "שאלות" באיזו צורה הייתה הירח שהם ראו? (היות והם היו הדיוטות – אנשים לא כ"כ חכמים, והם לא הבינו את השאלות שרבן גמליאל שאל אותם, או שהם לא ידעו לענות תשובות ולהסביר באיזו צורה הם ראו את הירח, ורק כשהם ראו את הצורות שרבן גמליאל הראה להם, הם יכלו להצביע לו על הצורה שבה הם ראו את הירח)
2. "מעשה ובאו שנים ואמרו, ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב": (א) מדוע רבי יוחנן בן נורי אמר שהם "עדי שקר", (כי לפי החשבון שלו הירח לא הייתה יכולה להיראות בליל השלושים - "במערב") (ב) ומדוע רבן גמליאל קיבל את עדותן והאמין להם? (כי לפי החשבון שלו הירח הייתה ראויה להיראות בליל השלושים - "במערב")
3. "מעשה ובאו שנים ואמרו, ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב": (א) האם יתכן שהירח תיראה בבוקר במזרח ובאותו יום בערב היא תיראה במערב, (לא) (ב) א"כ מדוע רבן גמליאל האמין להם? (היות והוא ידע לפי החשבון שלו שהירח הייתה ראויה להיראות בליל 30 - במערב ולכן הוא האמין לעדים בכך שהם אמרו שהם ראו את הירח בליל 30 - במערב, וזה שהם אמרו שהם ראו את הירח לפני כן בבוקר "במזרח" שזהו דבר שלא יתכן, רבן גמליאל סבר שהם ראו "עננים" בצורת ירח, בבוקר בצד מזרח, ולכן הם טעו והם אמרו שהם ראו את הירח בשחרית במזרח, ובעצם הם לא שיקרו)
4. "ועוד באו שנים ואמרו ראינוהו בזמנו ובליל עיבורו לא נראה": (א) מה היה המקרה, (ב) מדוע רבי דוסא בן הרכינס אמר שהם "עדי שקר", (ג) ומדוע רבן גמליאל קיבל את עדותן והאמין להם, על אף שלא יתכן שהירח תיראה בליל שלושים ובליל השלושים ואחד היא לא תיראה, (לפי חשבוננו הירח הייתה אמורה להיראות בליל השלושים ולכן הוא האמין לעדים שהם ראו את הירח בליל השלושים ומה שלא ראו אותה בליל השלושים ואחד, שמא ענן כיסה אותה או שהייתה סיבה אחרת שלא ראו אותה) (ד) את דברי איזה תנא הצדיק רבי יהושע?

משנה ט'

1. באותו החודש שבו נחלקו רבן גמליאל, ר' דוסא ור' יהושע: על איזה חודש הם נחלקו מתי חל בו ראש החודש?
2. (א) באיזה מספר יום של חודש "אלול" חל "ראש השנה", לרבן גמליאל (היום שלושים) ובאיזה מספר יום של חודש "אלול" חל "ראש השנה", לרבי דוסא בן הרכינס ולרבי יהושע? (היום השלושים ואחד), (ב) וממילא: מתי חל "יום כיפור" לרבן גמליאל ומתי חל יום כיפור לרבי דוסא בן הרכינס ולרבי יהושע? (יום הכיפור של רבי דוסא בן הרכינס ורבי יהושע חל יום אחד אחרי יום הכיפור של רבן גמליאל)
3. מה שלח רבן גמליאל להודיע לרבי יהושע – איזו גזירה הוא גוזר עליו?
4. מה עשה רבי יהושע בזמן שרבי עקיבא מצא אותו, ומדוע?
5. מה אמר ר"ע לרבי יהושע – מהי הסיבה שהוא לא צריך להצטער על כך שרבן גמליאל גזר עליו לחלל את יום הכיפורים שחל להיות בחשבוננו? (מהי הסיבה שגם במקרה והנשיא "טעה" וקידש את החודש ביום השלושים [והטעות שלו הייתה היות והעדים שהוא סמך עליהם נמצאו "עדי שקר"], ובכל אופן לפי ההלכה, ר"ח הוא כמו שהנשיא קבע, ור"ח יהיה ביום השלושים?)
6. (א) להיכן הלך רבי יהושע לאחר שרבי עקיבא דיבר איתו, (ב) מה הוא אמר לרבי דוסא בן הרכינס – מדוע אסור היה להם לחלוק על ר"ג וממילא עליהם להישמע לדברי רבן גמליאל?

7. מה עשה רבי יהושע לאחר שהוא יצא מרבי דוסא בן הרכינס ?
8. מה עשה רבן גמליאל לרבי יהושע בזמן שרבי יהושע בא אליו, ומה הוא אמר לו ?

שאלות חזרה מסכת "ראש השנה" פרק ג'

משנה א'

1. א) במקרה הראשון שמופיע במשנה מי היו אלו שראו את הלבנה, ב) במקרה השני שמופיע במשנה: מי ראה את הלבנה בליל שלושים ומה עשו להם ב"ד ?
2. א) במקרה שב"ד וכל ישראל ראו את הלבנה, או במקרה שהעדים שראו את הלבנה נחקרו כבר בב"ד, איזה דבר ב"ד יכולים כבר לעשות, ב) איזה דבר ב"ד לא הספיקו לעשות, ב) עד מתי ב"ד לא הספיקו לומר "מקודש" ?
3. א) היות וב"ד לא הספיקו לומר "עד שחשיכה" על יום "השלושים" שהוא מקודש: מתי כן יהיה ראש חודש, ב) וממילא כמה ימים יהיו בחודש הקודם ואיך חודש כזה נקרא ?
4. א) האם מותר לב"ד "לדון דין" בלילה, ב) והאם מותר לב"ד "לקדש את החודש" בלילה ומדוע ?
5. אם הדיינים של ב"ד ראו את הלבנה ביום השלושים: האם צריך שיבואו גם "עדים" כדי להעיד שהם ראו את הלבנה או שהיות וב"ד עצמם ראו את הלבנה, אין צורך שיבואו גם "עדים" ויעידו על כך ? (תלוי מתי ב"ד ראו את הלבנה: אם ב"ד ראו את הלבנה ביום – אין צורך שיבואו גם עדים ויעידו שהם ראו את הלבנה, היות: "ולא תהא שמיעה גדולה מראיה" כלומר, שלא יתכן שאפשר לקדש את החודש ע"י "שמיעה" – שב"ד ישמעו את עדות העדים שהם ראו את הלבנה, וא"א יהיה לקדש את החודש ע"י "ראיה" – שב"ד יראו בעצמם את הלבנה. וממילא כאן שב"ד בעצמם ראו את הלבנה (ביום) ודאי שהם לא פחות חשובים מעדים שראו אותה והם יכולים לקדש את החודש ע"י ראייתם – ללא צורך שיהיו "עדים" שיעידו בפני ב"ד על ראיית הלבנה. והסיבה שדווקא אם ב"ד ראו את הלבנה "ביום" אין צורך להביא על כך עדים, היא היות ומותר לב"ד לדון דין רק "ביום" וא"כ רק ביום הדיינים נקראים "בית דין" ואם הם ראו את הלבנה ביום, זה נקרא שב"ד ראו אותה וממילא אין צורך להביא על כך גם עדים. משא"כ אם ב"ד ראו את הלבנה "בלילה" [ליל שלושים] כן צריך שיבואו שניים מהדיינים "ועידו" בתור "עדים" לפני ב"ד - שהם ראו את הלבנה בליל שלושים, היות ובלילה הם לא נקראים "בית דין" [היות ואסור לדון בלילה] וממילא זה לא נחשב בלילה ש"בית דין" ראו את הלבנה אלא זה נחשב שאנשים רגילים ראו אותה וממילא הראייה של הדיינים את הלבנה "בלילה", נחשבת לראייה רק של "עדים" ולכן הם צריכים למחרת ביום ה - 30 "להעיד" בפני "בית דין" על כך שהם ראו את הלבנה [ורק כשב"ד ראו את הלבנה [כשהם ראו אותה ביום – שאז הם נקראים ב"ד], לא צריך גם "עדים" שיעידו על כך].
6. כמה דיינים (לכל הפחות) צריך שיקדשו את החודש ? (לפחות "שלושה")
7. "ראוהו ב"ד בלבד": א) האם היו עדים אחרים שראו את הלבנה – מלבד הדיינים שראו אותה, ב) באיזה זמן ביממה ב"ד ראו את הלבנה ובאיזה יום בחודש הם ראו אותה, ג) איזה ב"ד ראו את הלבנה וכמה דיינים ראו אותה, (הסנהדרין שמנו "שבעים ואחד" דיינים ראו את הלבנה), ד) במקרה זה שב"ד ראו את הלבנה "בלילה", האם צריך שיבואו גם "עדים" כדי להעיד על ראיית הלבנה או שהיות וב"ד בעצמם ראו את הלבנה, אין צורך שיבואו גם עדים ויעידו על כך, והסבר מדוע, ה) היות וכשב"ד ראו את הלבנה "בלילה", לא מספיק שב"ד ראו את הלבנה אלא צריך שיבואו "עדים" ויעידו על כך: מי יהיו העדים שיעידו לפני ב"ד שהם ראו את הלבנה, ו) ובפני איזה ב"ד הם יעידו, ז) והאם צריך "להוסיף" שני דיינים לב"ד, במקום שני הדיינים שהפכו להיות "עדים" והסבר מדוע ? (לא צריך. היות וגם לאחר ששני דיינים הפכו להיות עדים, עדיין נשארו בב"ד לפחות "שלושה דיינים" ושלושה דיינים מספיקים לקידוש החודש)

8. "ראוהו ב"ד והם שלושה": א) באיזה זמן ביממה ב"ד ראו את הלבנה, ב) כמה דיינים היו בב"ד שראו את הלבנה, ג) במקרה זה שב"ד ראו את הלבנה "בלילה", האם צריך שיבואו גם "עדים" כדי להעיד שהם ראו את הלבנה או שהיות וב"ד עצמם ראו את הלבנה, אין צורך שיבואו גם עדים ויעידו על כך, והסבר מדוע, ד) היות ובמקרה שב"ד ראו את הלבנה "בלילה", לא מספיק שב"ד ראו את הלבנה כדי לקדש את החודש אלא צריך שיבואו "עדים" ויעידו על כך: מי יהיו העדים שיעידו לפני ב"ד שהם ראו את הלבנה בליל שלושים, (שנים מתוך שלושת הדיינים שראו את הלבנה), ה) וממילא כמה דיינים ישארו בב"ד ומה צריך לעשות כדי שבב"ד יהיו "שלושה" דיינים?
9. ובמקרה שב"ד ראו את הלבנה "ביום", האם צריך ששניים מהדיינים יעידו בתור "עדים" על ראיית הלבנה, או שהיות וב"ד בעצמם ראו את הלבנה, ממילא אין כאן צורך ששניים מהדיינים יעידו בתור "עדים" על כך שהם ראו את הלבנה?

משנה ב'

1. לתנא קמא: א) בקרניים של איזה בעלי חיים יש מצוה לתקוע בראש השנה? (בקרניים של בעלי חיים שהקרניים שלהם נקראים "שופר") ב) איזה בעל חי הקרניים שלו פסולים לתקיעת שופר, ומדוע?
2. לרבי יוסי: האם יוצאים ידי חובה בשופר שעשוי מקרן של "פרה", ומדוע? (יוצאים בו ידי חובה, היות וגם קרן של "אייל" מכונה בתורה "קרן" ובכל אופן התורה התירה לתקוע בה ואם כן גם בקרן של "פרה" על אף שהיא מכונה "קרן", ניתן לעשות ממנה שופר ויוצאים בו ידי חובה)
3. לתנא קמא, מדוע שופר שעשוי מקרן של "פרה" פסול בגלל שהוא נקרא "קרן" ואילו שופר שעשוי מקרן של "אייל", כשר אפילו שגם הוא נקרא "קרן"? (קרן של פרה נקראת בפסוק רק בשם "קרן" ולכן היא פסולה ואילו קרן של "אייל" נקראת בפסוקים גם "שופר" וגם "קרן" ולכן היא כשירה)
4. לסיכום: שופר שעשוי מקרן של "פרה", האם השופר "כשר" או "פסול": 1) לת"ק, 2) לר"י?

משנה ג'

1. לכתחילה, באיזו צורה צריך להיות השופר שתוקעים בו בראש השנה: "ישר" או "כפוף", ומדוע? ("ישר". היות והשופר של ראש השנה הוא לשם תפילה לעורר עלינו רחמים, ולתנא דמתני', בשעת התפילה אדם צריך להרים את ראשו למעלה ולשאת את עיניו לשמים, וכשאדם מרים את ראשו בתפילה לשמים, גופו נהיה בצורה ישרה [הראש בולט פחות ביחס לגוף], ולכן גם שופר של ראש השנה שהוא בא לשם תפילה, צריך להיות לכתחילה "ישר")
2. מדוע צריך לכתחילה לתקוע בראש השנה משופר שעשוי מקרן של "יעל"? (בראש השנה צריך לתקוע לכתחילה בשופר "ישר" ולכן לוקחים לראש השנה שופר שעשוי מקרן של "יעל" שהקרן שלה היא "ישרה")
3. במה היו מצפים את הפה של השופר שהיו תוקעים בו "בראש השנה", בבית המקדש?
4. באיזה דבר נוסף היו תוקעים בבית המקדש ב"ראש השנה"?
5. כשתקעו בראש השנה, בבית המקדש, בשופר ובחצוצרות, איזו תקיעה הייתה יותר חשובה, התקיעה ב"שופר" או התקיעה ב"חצוצרות"?
6. היכן היה עומד הכהן שתקע ב"שופר" והיכן היו עומדים הכהנים שתקעו ב"חצוצרות", ומדוע?
7. מי היה מאריך בתקיעה ומי היה מקצר: הכהן שתקע ב"שופר" או הכהנים שתקעו ב"חצוצרות", ומדוע?

משנה ד'

1. לכתחילה באיזו צורה צריך להיות השופר שתוקעים בו ב"תענית": "ישר" או "כפוף", ומדוע? ("כפוף". היות ותענית גוזרים כשיש צרות לעם ישראל וממילא תוקעים בתענית בשופר "כפוף", כדי לעורר את עם ישראל להתכופף ולהכנע לפני ה' ולחזור בתשובה וכך ה' יבטל את הצרה)
2. מדוע צריך לכתחילה לתקוע בתענית, משופר שעשוי מקרן של "אייל"? (היות והשופר שתוקעים בו בתענית צריך לכתחילה להיות "כפוף" וקרן של "אייל" היא "כפופה" ולכן עושים ממנה בתענית את השופר שתוקעים בו)
3. (א) במה היו מצפים את הפה של השופר שהיו תוקעים בו ב"תענית" בבית המקדש, (ב) מדוע בתעניות ציפו את השופר ב"כסף" ולא ב"זהב" כפי שציפו אותו ב"ראש השנה"?
4. מלבד השופר, באיזה דבר נוסף היו תוקעים בבית המקדש, בתעניות?
5. כשתקעו "בתענית" בבית המקדש בשופר ובחצוצרות, איזו תקיעה הייתה יותר חשובה, התקיעה ב"שופר" או התקיעה "בחצוצרות"?
6. היכן היו עומדים הכהנים שתקעו בחצוצרות והיכן עמדו הכהנים שתקעו בשופר, ומדוע?
7. מי היה מאריך בתקיעה ומי היה מקצר: הכהנים שתקעו ב"חצוצרות" או הכהנים שתקעו ב"שופרות", ומדוע?

משנה ה'

1. (א) באיזה יום בשנת היובל תוקעים בשופר, (ב) מהי הסיבה שתוקעים בשופר ביובל?
2. לתנא קמא: (א) באיזה דבר דומים "התקיעות" של יובל ושל ראש השנה, (שבשניהם התקיעות נעשות לכתחילה בשופר "פשוט", ובשניהם תוקעים את אותן מספר תקיעות) (ב) לת"ק, באיזה שופר תוקעים ב"ראש השנה": האם בשופר "כפוף" או האם בשופר "ישר", (ג) וממילא לת"ק באיזה שופר תוקעים ב"יובל", האם בשופר "כפוף" או האם בשופר "ישר"?
3. באיזה דבר דומים, התפילה של "ראש השנה" והתפילה של יום הכיפורים ש"ביובל"?
4. לרבי יהודה: (א) באיזו צורה צריך להיות לכתחילה השופר שתוקעים בו ב"ראש השנה" וממילא מאיזו קרן של חיה עושים את השופר של "ראש השנה", (מקרן של "אייל", היות והקרן שלו "כפופה") (ב) מדוע לרבי יהודה השופר של ראש השנה צריך להיות לכתחילה "כפוף"? (היות והוא סובר שבתפילה צריך להיות כפופים ונכנעים לפני ה' ולדעתו צריך להתפלל עם ראש כפוף ולכן השופר של ראש השנה שהוא בא לשם תפילה לה', צריך להיות "כפוף")
5. לרבי יהודה: (א) באיזו צורה צריך להיות לכתחילה השופר שתוקעים בו ב"יובל" וממילא מאיזו קרן של חיה עושים את השופר שתוקעים בו ביובל, (מקרן של "יעל", היות והקרן שלה "ישרה") (ב) מדוע לרבי יהודה השופר שתוקעים בו ביובל צריך להיות לכתחילה "ישר"? (היות והתקיעה ביובל היא סימן לשחרור עבדים והעבדים שמשחררים הם מפסיקים להיות כפופים לאדון אלא הם נושאים את ראשם, וכשאדם נושא את ראשו, בעצם כל גופו נהיה ישר, ממילא לכן גם השופר שגורם לשחרור העבד צריך להיות לכתחילה "ישר")
6. לפי ההלכה: (א) באיזו צורה צריך להיות לכתחילה השופר שתוקעים בו ב"ראש השנה", (ב) ובאיזו צורה צריך להיות לכתחילה השופר שתוקעים בו ב"יובל"?
7. לסיכום: (א) באיזו צורה צריך להיות לכתחילה השופר שתוקעים בו ב"ראש השנה": (1) לתנא קמא, (2) לרבי יהודה, (3) לפי ההלכה, (ב) ובאיזו צורה צריך להיות לכתחילה השופר שתוקעים בו ב"יובל": (1) לתנא קמא, (2) לרבי יהודה, (3) לפי ההלכה?

משנה ו'

1. "שופר שנסדק": (א) באיזו צורה השופר נסדק: לאורך או לרוחב, (השופר נסדק ונחצה לשני חלקים לאורכו) (ב) מדוע השופר "פסול" אם הוא נסדק לאורך ונחתך לשני חלקים ולאחר מכן הוא הדביק אותו? (יוצאים ידי חובה רק אם קול התקיעה יוצא משופר אחד ואילו שופר שנעשה מחיבור של שני חלקי שופר נחשב לשתי שופרות ולא יוצאים בו ידי חובה)
2. "דיבק שברי שופרות": (א) מה השיעור שצריך להיות לשופר, (ב) במקרה שהשופר נחתך לרוחב (ולא הדביקו ביחד את שברי השופרות), מתי השופר יהיה "כשר" ומתי השופר יהיה "פסול", (ג) במקרה שידביקו את שברי השופרות, האם השופר יהיה "כשר" או "פסול", (ד) מדוע אם הדביקו שברי שופרות ועשו מהם שופר אחד, השופר יהיה "פסול"? (כנ"ל. היות וזה נחשב שהוא תוקע בשתי שופרות)
3. "נקב וסתמו": (א) מה קרה לשופר ומה עשו לו, (ב) מהם שלושת התנאים שצריך שיתקיימו כדי שהשופר שסתמו לו את הנקב יהיה "כשר"? (א. אינו מעכב את התקיעה: הקול של השופר שנשמע "לאחר הסתימה", חזר להיות כמו הקול של השופר שהיה לפני שהוא "ניקב" [תפא"י] ב) סתמו במינ: שיסתמו את הנקב בחתיכה של "שופר" ולא למשל בחתיכת עץ וכד'. ג) רובו שלם: שרוב השופר נשאר קיים ולא שהנקב היה ברוב שטחו של השופר)
4. ומה יהיה הדין של השופר אם יחסר בו אחד מהתנאים האמורים – האם השופר יהיה "כשר" או "פסול"?

משנה ז'

1. מה הפירוש: (א) בור, (ב) דות, (ג) פיטס?
2. "התוקע לתוך הבור וכו'": (א) היכן היה התוקע, (ב) והיכן היה השומע, (ג) מדוע הבעל תוקע, תוקע בשופר כשהוא נמצא בתוך "בור"? (המשנה דיברה בזמן שהגויים גזרו לא לתקוע בשופר ולכן התוקע הסתתר בבור בזמן שהוא תקע בשופר)
3. (א) כשאדם תוקע בבור והבור עמוק, איזה קולות עלולים להיות נוצרים בבור מתקיעת השופר, (הברה – הד) (ב) מדוע לא יוצאים ידי חובת תקיעת שופר בקול של הברה (הד)? (היות והבור יצר את הקולות הללו ואין אלו קולות שיצאו מן השופר עצמו ולכן לא יוצאים בהן ידי חובת שמיעת קול שופר)
4. (א) מתי השומע שעומד מחוץ לבור לא יצא ידי חובת שמיעת קול שופר, (אם הוא שמע את הקול של השופר מעורב עם קול של הברה. והטעם: היות והוא שמע את הקול של השופר שהוא קול "כשר", מעורב יחד עם הקול של הברה שהוא קול "פסול", ויוצאים ידי חובת תקיעת שופר, רק אם שומעים את קול השופר בנפרד - ללא שמעורב בו קול "פסול". [הברה נוצרת בדרך כלל כשהתוקע נמצא בבור עמוק שאז עד שקול השופר מגיע לעומד בחוץ הוא מתערב כבר עם קול הברה]) (ב) ומתי השומע שעומד מחוץ לבור יצא ידי חובת שמיעת קול שופר? (במקרה שהוא שמע קול של "שופר" בלבד, ללא קול של "הברה")
5. כדי שאדם יצא ידי חובה מאדם אחר שתוקע בשופר: איזו כוונה צריך שתהיה "לשומע" ואיזו כוונה צריך שתהיה ל"בעל תוקע"?
6. מי שעבר מאחורי בית הכנסת או שהבית שלו היה קרוב לבית הכנסת והוא שמע את הקול של השופר מבית הכנסת: (א) מתי הוא יצא ידי חובה בתקיעה שהוא שומע, ומדוע, (ב) ומתי הוא לא יצא ידי חובה בתקיעה שהוא שומע, ומדוע?
7. הבעל תוקע שתוקע "בבית הכנסת", את מי הוא מכוון להוציא? (את כל מי שירצה לצאת ידי חובה בתקיעה שלו - גם אם הוא נמצא מחוץ לבית הכנסת)

8. האם השומע צריך לבקש "מפורש" מהבעל תוקע של בית הכנסת שיכוון להוציא אותו ידי חובה בתקיעה שהוא תוקע, ומדוע ?
9. אדם שתוקע לעצמו, האם מי ששומע אותו ורוצה לצאת ממנו ידי חובה צריך לבקש ממנו "מפורש" שהוא יוציא אותו ידי חובה ומדוע ?
10. איך יתכן ששני אנשים ישמעו קול שופר מהבעל תוקע של בית הכנסת ואחד יצא ידי חובת תקיעת שופר ואילו השני לא יצא ידי חובת תקיעת שופר ?

משנה ח'

1. מדוע עם ישראל התגברו על עמלק בשעה שמשה הרים את ידו ומדוע עמלק התגבר בשעה שמשה הוריד את ידיו ?
2. מי שנשך אותו נחש, מדוע הוא היה מתרפא בשעה שהוא היה מסתכל על נחש הנחשת ?
3. א) "חרש שוטה וקטן", האם הם חייבים במצוות תקיעת שופר, ב) והאם הם יכולים להוציא אחרים ידי חובה כשהם תוקעים בשופר, ומדוע ?
4. מהו הכלל, מתי אדם יכול להוציא אחרים ידי חובה במצווה, ומתי אדם לא יכול להוציא אחרים ידי חובה במצווה ?

שאלות חזרה מסכת "ראש השנה" פרק ד'

משנה א'

1. א) האם מותר לטלטל שופר (או כל חפץ אחר) "ארבע אמות" ברה"ר ביום טוב, ב) והאם מותר לטלטל שופר (או כל חפץ אחר) "ארבע אמות" ברה"ר בשבת ?
2. א) האם תוקעים בשופר בראש השנה שחל "בשבת": (1) מדאורייתא, (2) ומדרבנן, ב) מדוע רבנן אסרו לתקוע בשופר, כשראש השנה חל "בשבת" ?
3. מדוע "מדאורייתא" מותר לתקוע בשופר "בשבת" ומדוע התקיעה בשופר בשבת אינה נחשבת ל"חילול שבת" ?
4. ומדוע אם ראש השנה לא חל בשבת, רבנן התירו לתקוע בשופר ומדוע רבנן לא חוששים שהוא יעביר את השופר "ארבע אמות" ברה"ר ?
5. האם היו תוקעים בשופר בבית המקדש, בראש השנה שחל בשבת, ומדוע ?
6. מתי היו תוקעים בשופר בירושלים, בראש השנה שחל בשבת, ומדוע ? (עד "חצות". היות ועד חצות הסנהדרין יושבים ודנים, וממילא אין חשש שאם יתירו אז לתקוע יבואו להעביר את השופר ארבע אמות ברה"ר, היות ו"אימת המקדש ואימת הסנהדרין על בני העיר" והם לא ישכחו ויטלטלו את השופר ברה"ר)
7. ומתי לא תקעו בשופר בירושלים, בראש השנה שחל בשבת, ומדוע ? (לאחר חצות. היות ולאחר חצות הסנהדרין לא יושבים ודנים ואין אימת הסנהדרין על בני העיר ויש חשש שאם נתיר להם לתקוע, הם ישכחו ויטלטלו את השופר ברה"ר [ואימת ביהמ"ק לבד אינה מספיקה למנוע את החשש הנ"ל])
8. לאחר שנחרב ביהמ"ק, היכן תיקן רבן יוחנן שיתקעו בשופר כשראש השנה חל "בשבת": א) לת"ק, ב) בפני ב"ד – הסנהדרין הקטנה [שמנו 23 דיינים], ואפילו כשהם נמצאים בעיר "באקראי". [היות וגם אם הם "סנהדרין – קטנה" וגם אם הם נמצאים בעיר "באקראי", אימתן מוטלת על בני העיר והם יזהירו אותם לא לטלטל את השופר בשבת ברה"ר] ב) לרבי אליעזר, (ביבנה ובפני הסנהדרין הגדולה שמנתה 71 דיינים. היות ולר"א, רק הסנהדרין "הגדולה" אימתן מוטלת על בני העיר והם יזהירו אותם לא לטלטל את השופר בשבת ברה"ר) ג) לשיטת "אמרו לו" ?

משנה ב'

1. כשראש השנה חל בשבת ובית המקדש היה קיים: האם היו תוקעים רק "בפני ב"ד" או שהיו תוקעים גם בירושלים ? (גם בירושלים [עד חצות - עד הזמן שבו הסנהדרין ישב ודנו])
2. כשבית המקדש היה קיים, האם היו תוקעים (בנוסף על התקיעות שתקעו בפני ב"ד ובירושלים עצמה) גם בערים שמסביב לירושלים (כשייתקו ארבעת התנאים שיובאו לקמן) ?
3. מהם ארבעת התנאים שצריך שיתקיימו, כדי שיתקעו גם בערים שמסביב לירושלים ?
4. א) והיכן היו תוקעים "ביבנה" – לאחר שנחרב בית המקדש ? (רק בפני ב"ד) ב) וממילא באלו שתי מקומות תקעו בירושלים ולא תקעו בהן ביבנה, (שתי מקומות: א) "בירושלים" [עד חצות] ואילו "ביבנה" לא תקעו בעיר עצמה [אלא רק בפני "בית דין"] ב) "בערים שמסביב לירושלים" שהם "רואה שומעת קרובה ויכולה לבוא" [עד חצות]. ואילו ביבנה לא תקעו בערים שמסביב ליבנה והיו תוקעים בה רק בפני ב"ד) ג) וממילא באלו שני דברים "הייתה ירושלים יתירה על יבנה" ?

5. (א) מה הפירוש "רואה", (ב) היכן נמצאת עיר שקרובה לירושלים ובכל אופן לא ניתן "לראות" ממנה את ירושלים?
6. (א) מה הפירוש "שומעת", (שניתן לשמוע מהעיר הזו את קול השופר שתוקעים בו בירושלים) (ב) היכן נמצאת עיר שקרובה לירושלים ובכל אופן לא ניתן "לשמוע" ממנה את ירושלים?
7. (א) מה הפירוש "קרובה", (ב) מה הפירוש "ויכולה לבוא"?

משנה ג'

1. מדאורייתא, באילו מקומות נוטלים לולב רק "ביום הראשון" ובאיזה מקום נוטלים לולב "שבעת ימים"?
2. (א) לאחר שנחרב בית המקדש, מה תיקן רבן יוחנן בן זכאי, כמה ימים נוטלים את הלולב "במדינה", ומדוע, (ב) וממילא באיזה יום נטילת הלולב במדינה היא "מדאורייתא" ובאלו ימים נטילת הלולב בהם היא "מדרבנן"?
3. מתי מותר לאכול מהתבואה החדשה: (א) כשבית המקדש היה קיים, (בט"ז בניסן, לאחר הקרבת "קרבת העומר") (ב) לאחר שנחרב בית המקדש – מדאורייתא? (בט"ז בניסן, מהנץ החמה)
4. (א) איזו תקנה תיקן רבן יוחנן בן זכאי, ממתי יהיה מותר לאכול מהתבואה החדש לאחר חורבן בית המקדש, (ב) מדוע רבן יוחנן בן זכאי אסר לאכול מהתבואה החדשה בט"ז בניסן? (היות והוא חשש שעם ישראל יתרגלו לאחר חורבן ביהמ"ק לאכול מהתבואה החדשה מהבוקר של ט"ז בניסן, וגם כאשר יבנה בית המקדש, הם ימשיכו לאכול מהתבואה החדשה בט"ז בניסן בבוקר, והם לא יידעו שהיות וביהמ"ק נבנה, עליהם לחכות להקרבת "קרבת העומר" כדי שיהיה מותר להם לאכול מהתבואה החדשה ושלא ביהמ"ק יבנה רק בסוף יום ט"ז בניסן ויקריבו את קרבן העומר רק בסוף היום ורק אז בעצם יותר לאכול מהתבואה החדשה, ונמצא שעם ישראל יכשלו באיסור "חדש" ולכן הוא אסר לאכול מהתבואה החדשה, כל יום ט"ז בניסן שכך גם אם יקרה המקרה הנ"ל, עם ישראל יאכלו מהתבואה החדשה רק בי"ז בניסן – לאחר שהוקרב כבר קרבן העומר בט"ז בניסן)

משנה ד'

1. (א) במקרה שהעדים באו ביום ל' של החודש הקודם והם העידו שהם ראו בו את הלבנה החדשה: מתי יהיה "ראש חודש", (ב) "בראשונה", עד איזה זמן ביום השלושים, העדים היו יכולים לבוא ולהעיד, שהם ראו את הלבנה ביום השלושים, וממילא "בראשונה", עד איזה זמן ביום השלושים, ניתן היה לקדש את החודש ולהפוך אותו לראש חודש (שהיום הוא יהיה יום א' של החודש הבא)?
2. (א) אם העדים באו להעיד בשעות הצהריים של היום השלושים: האם ראש חודש נהיה רק "מהצהריים", או שבעצם התברר שראש חודש נהיה כבר "מאתמול בלילה", (ב) וממילא בל' באלול, אם יבואו עדים בל' באלול "בצהריים" והם יעידו שהם ראו את הירח בל' באלול וב"ד יקדשו את החודש ויום ל' באלול ייפך להיות א' בתשרי - שהוא "ראש השנה": ממתי ראש השנה יתחיל, האם רק מהצהריים - הזמן שבו ב"ד קידשו את החודש, או שהתברר שראש השנה התחיל כבר מאתמול בתחילת הלילה?
3. מה היו אומרים הלוויים בזמן הקרבת קרבן תמיד של "שחרית" ובזמן הקרבת קרבן תמיד של "בין הערביים"? ("שיר של יום")
4. איזה "שיר של יום" הלוויים צריכים לומר "ביום חול", ("שיר של יום חול") (ב) ואיזה שיר של יום הלוויים אמורים לומר "בראש השנה"? ("שיר של יום טוב")
5. מהי הבעיה שאמורה להיות ללוויים, בשיר של יום שהם אמורים לומר ביום השלושים של חודש אלול – כל זמן שעדיין לא באו עדים להעיד את עדות החודש? (הלוויים לא יודעים האם יבואו היום עדים להעיד על

- מולד הלבנה והיום השלושים ייפך להיות "ראש השנה" וממילא עליהם לומר בו שיר של "יום טוב", או שלא יבואו היום עדים וממילא לא יהיה היום "ראש השנה", ועליהם לומר בו שיר של "יום חול")
6. מה תקנו חכמים, איזה שיר הלויים צריכים לומר בזמן הקרבת קרבן תמיד "של שחר", ומדוע? (שיר של "יום חול". היות ובד"כ לא באו עדים לפני הקרבת קרבן תמיד "של שחר" ועדיין לא רגילים לקדש את החודש באותו הזמן, ממילא תקנו לומר בו שיר של "יום חול" [ולא מתייחסים לכך שיתכן שבהמשך היום יקדשו את החודש ונמצא שראש השנה התחיל כבר מאתמול בלילה ובזמן הקרבת קרבן תמיד של שחר חל כבר ראש השנה והיו אמורים לומר בו שיר של "יום טוב"])
7. ובדרך כלל, איזה שיר של יום, הלויים היו רגילים לומר בזמן הקרבת קרבן תמיד של "בין הערביים", ומדוע? (שיר של "יום טוב". היות ובד"כ היו באים עדים להעיד את עדות החודש ביום השלושים - עוד לפני זמן הקרבת קרבן תמיד של "בין הערביים" ובזמן הקרבת קרבן תמיד של "בין הערביים" בד"כ כבר הספיקו לקדש את החודש והתברר שהיום הוא "ראש השנה" ולכן הלויים שרו בו שיר של "יום טוב")
8. מה קרה פעם אחת, ומדוע בגלל זה הלויים לא שרו כלל שיר של יום - לא שיר של "יום חול" ולא שיר של "יום טוב"? (קרה מקרה נדיר, שהעדים לא באו להעיד את עדות החודש לפני זמן הקרבת קרבן תמיד של "בין הערביים". וממילא הלויים לא רצו לשיר בו שיר של "יום חול": שמא יבואו בהמשך היום עדים ויתברר שהיום הוא "ראש השנה" ונמצא שהיה עליהם לשיר בו שיר של "יום טוב", והם גם לא רצו לשיר בו שיר של "יום טוב": שמא לא יבואו בהמשך היום עדים ונמצא שהיום לא יהיה "ראש השנה" ועליהם לשיר בו שיר של "יום חול", ומספק הם נתקלקלו בשיר, והם לא שרו בו כלל שיר של יום)
9. מדוע הלויים כן שרו שיר של יום בתמיד "של שחר" והם לא חששו להנ"ל? (היות ובשיר של יום, של "שחר", חכמים תקנו להם לומר שיר של "יום חול". אמנם בתמיד של "בין הערביים" חכמים לא תיקנו תקנה - איזה שיר ישירו בו במקרה שלא יבואו עדים. והטעם שחכמים לא תיקנו מה הלויים אמורים לשיר בו, הוא היות ובד"כ באו עדים בל' באלול לקדש את החודש - עוד לפני זמן הקרבת "תמיד של בין הערביים" וקידשו בו את החודש וממילא הלויים היו שרים בו שיר של "יום טוב" [ולא היה צורך שחכמים יתקנו להם, איזה שיר של יום עליהם לשיר בזמן של "בין הערביים"])
10. לאחר שקלקלו הלויים בשיר, איזו תקנה תיקנו חכמים, כדי שהלויים יידעו בוודאי איזה שיר של יום עליהם לשיר בזמן הקרבת קרבן תמיד של "בין הערביים", (שהעדים יוכלו לבוא ולהעיד רק עד זמן המנחה - שהוא זמן הקרבת קרבן התמיד, ואם הם באו לאחר שהתחיל זמן המנחה, בד"כ לא יקבלו את עדותן וראש חודש יהיה ביום השלושים ואחד) ב) איך בגלל התקנה של חכמים שלא יקבלו עדים "מן המנחה ולמעלה", הלויים יידעו בוודאי, האם עליהם לשיר בזמן הקרבת תמיד של "בין הערביים" שיר של "יום חול" או האם עליהם לשיר שיר של "יום טוב"? (אם לא יקבלו עדים מן המנחה ולמעלה - שזהו זמן הקרבת קרבן תמיד של בין הערביים, הלויים יידעו ודאי איזה שיר עליהם לשיר בזמן הקרבת קרבן תמיד של "בין הערביים", היות ואם באו עדים לפני זמן הקרבת התמיד, ממילא בד"כ קדשו את החודש ונהיה כבר "ראש השנה" והלויים ידעו שעליהם לשיר, שיר של "יום טוב", ואם העדים לא באו עד זמן המנחה, ממילא הלויים ידעו שעליהם לשיר של "יום חול", בגלל שוודאי לא יהיה היום "ראש השנה", היות וגם אם יבואו היום עדים, בד"כ לא יקבלו את עדותם והם לא יקדשו את החודש ולכן ודאי שהיום יהיה "יום חול" ולא "ראש השנה")
11. א) האם מותר לעשות מלאכה בליל ל' באלול - שהרי עדיין לא באו עדים להעיד שהם ראו את הירח בל' באלול וממילא עדיין בד"כ לא קידשו בו את החודש והם לא קבעו של' באלול יהיה א' בתשרי (ראש השנה), ב) הסבר מדוע היה אסור לעשות מלאכה מליל ל' באלול - אפילו שעדיין בד"כ לא קידשו בו את החודש וממילא עדיין לא חל בו "ראש השנה"? (היות ויתכן שבית דין יקדשו בו את החודש למחרת והיום

- השלושים יהיה ראש חודש תשרי ויחול בו "ראש השנה" ונמצא שראש השנה התחיל כבר מליל שלושים, ולכן מספק עלינו להתנהג כבר מליל שלושים כאילו עכשיו הוא "ראש השנה" ואסור לעשות בו מלאכה
12. בראשונה שהיו מקבלים את עדות החודש "כל היום": האם היה מותר לעשות "מלאכה" ביום של ל' באלול עד סוף היום - אפילו בזמן שעדיין לא באו עדים להעיד שצריך לקדש היום את החודש וממילא ב"ד עדיין לא קבעו שהיום הוא "ראש השנה", והסבר מדוע ? (כ"ל)
13. לאחר תקנת חכמים שלא יקבלו עדים "מן המנחה ולמעלה": (א) כל זמן שעדיין לא באו עדים, מתי צריך לנהוג מספק בקדושת ראש השנה - שמא ב"ד יקדשו היום את החודש ונמצא שהיום הוא "ראש השנה", (עד זמן המנחה) (ב) וממתי, גם אם לא באו עדים, אנחנו יודעים שהיום ודאי לא יהיה "ראש השנה", (מן המנחה ולמעלה) (ג) וממילא, אם לא באו עדים עד זמן המנחה, האם מותר לעשות מעכשיו "מלאכה", בגלל שוודאי היום לא יחול "ראש השנה", ומדוע ?
14. "נוהגין אותו היום קדש ולמחר קודש": ממילא במקרה שלא באו עדים "עד המנחה" ויודעים מעכשיו שיום ל' באלול ודאי יהיה "יום חול": (א) האם התנהגו ביום ל' באלול כאילו הוא "קודש" - גם לאחר זמן המנחה (ולא עשו בו מלאכה) ומדוע, (ב) ומתי כן יהיה "ראש השנה", (למחרת ל' באלול [ביום ה - 31]) (ג) וממילא בכמה ימים נהגו באותה השנה שהם "קודש", (ד) האם התנהגו שיום ל' באלול הוא קודש "מדאורייתא" או "מדרבנן", (ה) והאם בא' בתשרי נהגו שהוא קודש "מדאורייתא" או "מדרבנן" ?
15. ובמקרה שכן באו עדים בל' באלול והיום השלושים נהיה א' בתשרי - "ראש השנה": כמה ימים של ר"ה היו באותה השנה ?
16. (א) לאחר שנחרב בית המקדש: (א) האם הלוויים שרו שיר של יום בבית המקדש, (ב) וממילא, האם אפשר שיקבלו עדים "כל היום", אפילו שעד סוף היום - כל זמן שלא יבואו עדים, לא נדע בל' באלול, האם היום "ראש השנה" או שהיום "יום חול", והסבר מדוע, (ג) לאחר שנחרב בית המקדש, איזו תקנה התקין רבן יוחנן בן זכאי - עד מתי אפשר לקבל את העדים שבאו להעיד את עדות החודש ?
17. איזו תקנה נוספת תיקן רבן יוחנן בן זכאי מה יהיה במקרה שראש הבית דין לא היה בזמן קידוש החודש במקום של בית דין הגדול, ומדוע ?

משנה ה'

1. לרבי יוחנן בן נורי: (א) לאיזו ברכה מצרפים את ברכת "מלכויות", (ב) מדוע מצרפים את ברכת "מלכויות" לברכת "אתה קדוש" ? (היות ושניהם מדברים על השבח של הקב"ה שהוא גם "קדוש" וגם "מלך")
2. לרבי יוחנן בן נורי: (א) מדוע לא תוקעים בברכת "מלכויות" (שמצורפת לברכת "אתה קדוש"), (בר"ה צריך לתקוע בתפילת שמו"ע, בשלוש ברכות. בנוסף, צריך גם לתקוע את התקיעות, בשלוש ברכות שסמוכות אחת לשניה, ולכתחילה עדיף לתקוע את התקיעות, בברכות של "מלכויות זכרונות ושופרות", שהן ברכות שנוספו בשמו"ע במיוחד לר"ה. אמנם אם יתקעו ב"מלכויות" שהיא ברכה שמצורפת לאתה קדוש, ולא נתקע בשופר בברכת "קדושת היום" שלאחריה, אלא בברכות של "זכרונות ושופרות" שאחרי ברכת קדושת היום, ממילא ייצא שלא נתקע את שלושת התקיעות בשלוש ברכות רצופות, היות וברכת "קדושת היום" תפסיק בין התקיעה של "מלכויות" לתקיעה של "זכרונות ושופרות". ולכן תוקעים בברכת "קדושת היום", שכך יתקעו גם בברכות של "זכרונות ושופרות" שלאחריה, וכך גם יוצא שיתקעו את שלושת התקיעות, בשלוש ברכות רצופות) (ב) ובאיזה שלוש ברכות, כן תוקעים ?
3. מה שאל רבי עקיבא את רבי יוחנן בן נורי ? (לשיטתך שלא תוקעים ב"מלכויות" אלא רק בקדושת היום ובזכרונות ושופרות, א"כ "מלכויות" היא ברכה פחות חשובה מ"זכרונות ושופרות", שבמלכויות לא תוקעים בשופר,

ואילו בזכרונות ובשופרות כן תוקעים, וא"כ מדוע במלכויות מזכירים "עשרה פסוקים", כמו שמזכירים עשרה פסוקים ב"זכרונות ושופרות" שהן יותר חשובות ממנה, והיה צריך להיות שבמלכויות יזכירו "פחות" מעשרה פסוקים [רק תשע פסוקים]? ואם במלכויות תקנו שמזכירים עשרה פסוקים כמו בזכרונות ושופרות, סימן שגם במלכויות תוקעים, כמו שתוקעים בזכרונות ובשופרות)

4. לרבי עקיבא: א) לאיזו ברכה מצרפים את ברכת "מלכויות", ב) מדוע מצרפים את ברכת "מלכויות" לברכת "קדושת היום"? (היות ועיקר קדושת היום של ראש השנה הוא "מלכויות" - להמליך עלינו את הקב"ה, ממילא מתאים לצרף את ברכת "מלכויות" לברכת "קדושת היום")
5. לרבי עקיבא, באיזה ברכות בשמו"ע תוקעים בשופר? (1. במלכויות - שמצורפת לקדושת היום, 2) זכרונות, 3) שופרות. וכך יוצא שתוקעים בשלוש ברכות רצופות וגם תוקעים במלכויות. וממילא מובן מדוע גם במלכויות יש עשרה פסוקים

משנה ו'

1. לת"ק, כמה פסוקים, מזכירים למלכויות, לזכרונות ושופרות, ב) לת"ק, אם הוא הזכיר פחות מעשרה פסוקים, למלכויות, זכרונות ושופרות, האם הוא יצא ידי חובה "בדיעבד"? (לא יצא)
2. לרבי יוחנן בן נורי, בדיעבד, לפחות כמה פסוקים הוא צריך להזכיר למלכויות לזכרונות ולשופרות, כדי שהוא יצא ידי חובה?
3. מה סדר אמירת 9 הפסוקים: היכן כתובים 3 הפסוקים הראשונים, 3 הפסוקים האמצעיים, שלוש הפסוקים האחרונים? (תורה, כתובים, נביאים)
4. א) לת"ק, מהיכן לוקחים את הפסוק "העשירי" שאומרים, ב) לת"ק, מדוע הפסוק העשירי שאומרים, הוא פסוק שכתוב "בנביא"? (היות ושלושת הפסוקים האחרונים שאומרים [מתשעה הפסוקים] כתובים ב"נביא", ממילא גם הפסוק העשירי שאומרים, הוא פסוק שכתוב ב"נביא")
5. לרבי יוסי: א) לכתחילה, מהיכן לוקחים את הפסוק העשירי שאומרים, (מהתורה, היות והתורה חשובה מהכתובים ומהנביאים) ב) בדיעבד, לרבי יוסי, אם הוא הזכיר את הפסוק העשירי מפסוק שכתוב "בנביא", האם הוא יצא ידי חובה?
6. איזה סוג פסוקים של מלכויות זיכרונות ושופרות, לא מזכירים, ומדוע? (של "פורענות". מכיוון שר"ה הוא יום דין, אין זה סימן טוב להזכיר בו פסוקים של פורענות. וכן אין מזכירים בזיכרונות פסוק זיכרון של "חיד")

משנה ז'

1. א) באיזו תפילה תוקעים בשופר, ב) מדוע היה עדיף לתקוע בשופר בתפילת "שחרית", ("זריזין מקדימין למצוות"), ג) ומדוע תיקנו לתקוע ב"מוסף"?
2. האם אומרים "הלל" בראש השנה, ומדוע? (לא אומרים. היות ובר"ה ספרי חיים וספרי מתים פתוחים, אין זה מתאים לומר בו הלל)
3. ביום שאומרים בו "הלל": באיזו תפילה אומרים את ההלל, האם בתפילת "שחרית" או בתפילת "מוסף"?

משנה ח'

1. א) מדוע אסור לפקח גל בשבת וביו"ט, (האבנים הם "מוקצה" ואסור לטלטלן) ומי אסר לטלטל אותן, (רבנן) ב) מדוע רבנן אסרו לעלות על אילן בשבת וביו"ט (שמא יתלוש ענפים מהאילן), ג) מדוע רבנן אסרו לרכב על בהמה ביו"ט ובשבת, (שמא יתלוש ענפים כדי להנהיג את הבהמה), ד) מדוע רבנן אסרו "לשוט" (לשחות במים) בשבת וביו"ט? (שמא יבנה סירה שתעזור לו והוא יעשה מלאכה בשבת או ביו"ט)

2. תן דוגמאות מדוע הוא צריך לעבור את התחום, לפקח את הגל, לעלות בספינה, לרכב על בהמה, או לשחות, כדי לקיים מצוות תקיעת שופר?
3. האם רבנן התירו לו לעבור על אחד מהאיסורים שאסורים "מדרבנן" כדי לקיים מצוות "תקיעת שופר"?
4. א) מדוע לחתוך שופר "בסכין" הוא איסור "מדרבנן", ב) ומדוע לחתוך שופר "במסור" הוא איסור "מדאורייתא", ג) האם מותר לחתוך שופר ביו"ט, בכלי שאסור לחתוך בו את השופר, "מדרבנן" או "מדאורייתא"?
5. האם מותר לשטוף את השופר במים או ביין ומדוע (ומה "החידוש" בכך)? (מותר. היות ושטיפת השופר אינה נחשבת ל"תיקון כלי")
6. א) האם מותר בשבת, לתת לתינוקות ללמוד לתקוע בשופר והאם מותר לגדול ללמד אותם לתקוע בשופר, ב) מה ההבדל, מדוע אסור לתקוע בשופר בראש השנה שחל בשבת - כדי לקיים מצוות תקיעת שופר, ואילו לתקוע בשופר כדי ללמוד לתקוע בשופר, מותר בשבת?
7. א) מי שתוקע כדי ללמוד לתקוע בשופר, האם הוא יצא בתקיעות ההן ידי חובת תקיעת שופר ומדוע, ב) והאם מי ששומע תקיעות מהאדם שתוקע כדי להתלמד, יכול לצאת מהן ידי חובת תקיעת שופר, ומדוע?

משנה ט'

1. א) כמה סדרים של תקיעות צריך לתקוע בראש השנה, (שלושה) ב) מהן התקיעות שתוקעים בכל סדר? (תקיעה תרועה תקיעה)
2. א) כמה "תקיעה" יש בשלושת הסדרים, (שש תקיעות) ב) כמה "תרועה" יש בשלושת הסדרים? (שלוש תרועות)
3. א) מה הפירוש "שיעור תקיעה, כשלוש תרועות"? (השיעור של כל "ששת התקיעות" שיש בשלושת הסדרים, הוא כמו השיעור של "שלושת התרועות" שיש בשלושת הסדרים. וממילא השיעור של כל "תקיעה" הוא "חצי תרועה")
4. מה הפירוש "שיעור תרועה כשלוש יבבות"? (השיעור של "תרועה" אחת [שיש בסדר אחד של התקיעות], הוא כמו השיעור של "שלוש יבבות")
5. א) וממילא, מהו השיעור של "תרועה", (כמו השיעור של "שלוש יבבות") ב) מהו השיעור של "שלוש יבבות"? (תשע קולות קטנים)
6. ממילא, אם השיעור של "תקיעה" אחת, הוא כמו השיעור של "חצי תרועה", ואם השיעור של "חצי תרועה" הוא "יבבה וחצי", ואם השיעור של יבבה וחצי הוא, "ארבע וחצי, קולות קטנים": א"כ מהו השיעור של "תקיעה"? ("ארבע וחצי, קולות קטנים")
7. "תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים": א) מה המקרה, ב) לפי הדין: באיזו "תקיעה" הוא יצא יד"ח ובאיזו "תקיעה" הוא לא יצא יד"ח?
8. לכתחילה, היכן צריך לתקוע את שלושת הסדרים של התקיעות? (אחת בברכת "מלכויות", אחת בברכת "זכרונות" ואחת בברכת "שופרות")
9. מי שלא היה לו שופר כאשר הוא התפלל שמו"ע של ראש השנה ולכן הוא לא תקע בברכות של "מלכויות" "זכרונות" ו"שופרות": האם הוא יוצא ידי חובת תקיעת שופר - אם הוא יתקע בשופר לאחר שמו"ע?

10. מדוע הש"ץ צריך להתפלל שמו"ע בלחש ומדוע שלא תספיק לו תפילת שמו"ע שהוא אומר בחזרת הש"ץ ?
11. מי שהוא "אינו בקיא" להתפלל לבד שמו"ע, האם הוא יכול לצאת ידי חובת התפילה מהחזן שמתפלל שמו"ע בחזרת הש"ץ ?
12. לתנא קמא: מי שהוא "בקי"א" והוא יודע להתפלל שמו"ע בעצמו, האם הוא יכול לצאת ידי חובת התפילה של "כל ימות השנה" ושל "ראש השנה וי"כ" מהחזן שמתפלל שמו"ע בחזרת הש"ץ ?
13. לרבן גמליאל: מי שהוא "בקי"א" והוא יודע להתפלל שמו"ע בעצמו, האם הוא יכול לצאת ידי חובת התפילה של "כל ימות השנה" ושל "ראש השנה וי"כ" מהחזן שמתפלל שמו"ע בחזרת הש"ץ ?
14. מדוע הציבור (שהוא "בקי"א") צריך להתפלל תפילת שמו"ע של לחש: א) לתנא קמא, (היות והש"ץ אינו מוציא ידי חובה בשמו"ע את מי שהוא "בקי"א") ב) לרבן גמליאל (שסובר שהש"ץ מוציא אפילו את מי שהוא "בקי"א") ? (כדי שבזמן שהציבור יתפלל בלחש, הש"ץ יתפלל גם הוא בלחש וכך יסדיר שליח ציבור את תפילתו)
15. מה נפסק "להלכה": באיזו תפילות החזן מוציא אפילו את מי שהוא "בקי"א", ובאיזו תפילות החזן אינו מוציא את מי שהוא "בקי"א" ?